

A Miniszteri Bizottság Rec(2004)4. sz. ajánlása a tagállamok felé az Emberi Jogok Európai Egyezményéről az egyetemi oktatásban és a szakmai képzésben

Elfogadta a Miniszteri Bizottság 2004. május 12-én,
114. ülésén (2004. május 12-13.)

A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács Alapszabályának 15.b. cikkében foglaltakkal összhangban, Figyelemmel arra, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti szorosabb egység megteremtése, és hogy e cél elérésének egyik legfontosabb eszköze az emberi jogok és alapvető szabadságok fenntartása és további megvalósítása;

Megismételve azon meggyőződését, hogy Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezménynek (a továbbiakban: "az Egyezmény") alapvető hivatkozási pontnak kell maradnia az emberi jogok védelme tekintetében Európában, és emlékeztetve azon elkötelezettségére, hogy intézkedéseket tegyen az Egyezmény által bevezetett ellenőrző rendszer hosszú távú hatékonyságának biztosítása érdekében;

Emlékeztetve az Egyezmény által felállított ellenőrző rendszer kiegészítő jellegére, amely - az 1. cikkel összhangban - azt jelenti, hogy az Egyezmény által biztosított jogokat és szabadságokat elsődlegesen nemzeti szinten kell védelmezni, s e jogokat és szabadságokat elsődlegesen a nemzeti hatóságoknak kell alkalmazniuk;

Üdvözölve ezzel összefüggésben, hogy az Egyezmény már minden részes állam belső jogrendszerének szerves részévé vált;

Hangsúlyozva azt a megelőző szerepet, amelyet az Egyezményt ihlető elvek, az abban foglalt normák, és a belőlük fakadó esetjog oktatása játszik;

Emlékeztetve arra, hogy bár az Egyezmény szövegének és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: "a Bíróság") esetjogának közzététele és terjesztése a tagállamokban nagy fontosságú az Egyezmény nemzeti szintű végrehajtásának biztosítása érdekében, amint arra a Rec(2002)13. sz. ajánlás is rámutat, ugyanakkor ahhoz, hogy ezen intézkedések elérjék céljukat, alapvető fontosságú, hogy az oktatás és szakmai képzés területén ezeket egyéb intézkedések egészítsék ki;

Hangsúlyozva a megfelelő egyetemi oktatási és szakmai képzési programok különleges fontosságát annak biztosítása érdekében, hogy a közhatalmi szervek - beleértve minden olyan szektort, amelynek feladata a jogalkalmazás és az igazságszolgáltatás - a Bíróság esetjogának fényében, hatékonyan alkalmazzák az Egyezményt;

Emlékeztetve azokra a határozatokra és ajánlásokra, amelyeket a Miniszteri Bizottság az emberi jogi oktatás kérdésének különböző aspektusaival kapcsolatban elfogadott, különösen az emberi jogok tanításával kapcsolatos (78)41. sz. határozatra; az Európa Tanács emberi jogi tanulmányi és kutató ösztöndíjaira vonatkozó (78)40. sz. határozatra; az R(79)16. sz. ajánlásra az emberi jogi kutatások előmozdításáról az Európa Tanács tagállamaiban; az R(85)7. sz. ajánlásra az emberi jogok iskolai tanításáról és tanulásáról, továbbá annak melléklete, amely javaslatokat tartalmaz az emberi jogok iskolai tanításához és tanulásához;

Emlékeztetve arra a szerepre, amit a nemzeti intézmények és a nem kormányzati szervek az emberi jogok védelme és előmozdítása terén - különösen a jogalkalmazásért felelős személyek képzésében - játszhatnak, s üdvözölve az e területen már megtett kezdeményezéseket;

Figyelembe véve a tagállamok egyetemi oktatással, szakmai képzéssel, és az Egyezmény rendszerére vonatkozó ismeretek terjesztésével kapcsolatos hagyományainak és gyakorlatának sokszínűségét;

Ajánlja, hogy a tagállamok:

I. bizonyosodjanak meg arról, hogy nemzeti szinten megfelelő egyetemi oktatás és szakmai képzés

folyik az Egyezményről és a Bíróság esetjogáról, s hogy ezen oktatás és képzés részét képezi különösen:

- a jogi képzés alaptananyagának és - adott esetben - a politika- és államigazgatási tudományokban szerzhető képesítések tananyagának, továbbá, hogy az Egyezmény és a Bíróság esetjoga választható tárgy mindazok számára, akik e területre kívánnak szakosodni;

- az egyes jogi hivatások betöltéséhez szükséges nemzeti vagy helyi vizsgákra felkészítő programoknak, továbbá a bírák, az ügyészek és az ügyvédek számára szervezett képzések és továbbképzéseknek;

- a rendfenntartásért felelős szektorban dolgozó és /vagy szabadságuktól megfosztott személyekkel foglalkozó (például a rendőrség és a biztonsági erők tagjai, a büntetés-végrehajtási intézetek és kórházak személyzete), továbbá az idegenrendészethez kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó személyek számára szervezett képzéseknek és továbbképzéseknek olyan formában, amely figyelembe veszi e személyek speciális igényeit;

II. fokozzák az egyetemi oktatás és szakképzés hatékonyságát e területen, különösen azáltal, hogy:

- biztosítják, hogy az oktatás és képzés stabil köz- és magánszervezetekben folyjék, s hogy olyan személyek oktassanak, akik alapos ismeretekkel rendelkeznek az Egyezményről és a Bíróság esetjogáról, s akik megfelelően ismerik a szakképzési technikákat is;

- támogatják az e területre szakosodott oktatók képzését célzó kezdeményezéseket;

III. bátorítják az Egyezmény rendszerével kapcsolatos ismeretek terjesztését szolgáló nem állami kezdeményezéseket, mint az emberi jogokkal kapcsolatos joganyag oktatására és kutatására létrehozott speciális struktúrák, az esetmegoldó versenyek és a tudatosság szintjét növelő kampányok;

Utasítja az Európa Tanács Főtitkárát, hogy e javaslatot küldje meg azon államok kormányainak, amelyek részesei az Európai Kulturális Egyezménynek, de nem tagjai az Európa Tanácsnak.

Melléklet a Rec(2004)4. sz. ajánláshoz

Bevezetés

1. Az Emberi Jogok Európai Egyezmény (a továbbiakban: "az Egyezmény") elfogadásának 50. évfordulójáról megemlékező, 2000. november 3-4-én Rómában tartott Miniszteri Konferencia felhívta az Európa Tanács tagállamait arra, hogy "tegyenek meg minden szükséges lépést az emberi jogok oktatásának fejlesztése és az emberi jogokkal kapcsolatos tudatosság szintjének emelése érdekében a társadalom minden szektorában, különösen a jogász hivatás tekintetében".

2. Az a tény, hogy a Miniszteri Konferencia a nemzeti hatóságokat kéri erőfeszítések megtételére, az Egyezmény által felállított ellenőrző mechanizmus kiegészítő jellegének a következménye, amely feltételezi, hogy az Egyezmény által biztosított jogokat elsődlegesen nemzeti szinten kell teljes mértékben védelemben részesíteni, s a nemzeti hatóságoknak kell alkalmazni. A Miniszteri Bizottság már elfogadott e kérdés különböző aspektusaival foglalkozó határozatokat és ajánlásokat, amelyek független nemzeti emberi jogi szervezetek és nem-kormányzati szervek által tehető kezdeményezéseket ösztönöznek az Egyezmény és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: "a Bíróság") esetjogának jobb megértése és megismertetése érdekében.

3. Az Egyezmény rendszere hosszú távú hatékonyságának megőrzése az Európa Tanács jelenlegi prioritásai között szerepel, s ebben az összefüggésben nagy szükség van az Egyezmény nemzeti szinten történő jobb végrehajtására. Így szükségesnek látszik, hogy minden tagállamban biztosítva legyen az Egyezmény megfelelő oktatása, különösen a jogi, és a jogot alkalmazó hivatások területén. Ez hozzájárulhat ahhoz, hogy egyrészt az Egyezményben védett jogokkal kapcsolatos, az Egyezmény nem megfelelő ismerete miatt bekövetkezett jogsértések száma, másrészt pedig az elfogadhatósági kritériumoknak nyilvánvalóan meg nem felelő kérelmek száma csökkenjen.

4. A jelen ajánlás három kiegészítő típusú cselekvésre vonatkozik, nevezetesen:

i. az Egyezményrel és a Bíróság esetjogával kapcsolatos megfelelő oktatás és képzés beillesztése az egyetemi szintű jogi és politika-tudományi képzésbe, továbbá a jogi és a jogalkalmazó hivatást gyakorlók számára szervezett szakképzések anyagába;

ii. az oktatás és képzés hatékonyságának biztosítása, amely különösen szükségessé teszi az oktatók és a szakképzést végzők megfelelő képzését; és

iii. az Egyezmény rendszere ismeretének és/vagy megismerésének elősegítését célzó kezdeményezések támogatása.

5. Figyelemmel a tagállamok egyetemi oktatással, szakképzéssel, és az Egyezményre vonatkozó ismeretterjesztéssel kapcsolatos hagyományainak és gyakorlatának sokszínűségére, a tagállamok felelőssége, hogy oktatási programjaikat saját nemzeti helyzetüknek megfelelően, a szubszidiaritás elvével összhangban alakítsák ki, s egyúttal biztosítsák az Egyezmény normáinak teljes körű bemutatását.

Egyetemi oktatás és szakmai képzés

6. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a jogi egyetemek és a jogi szakvizsgára felkészítő tanfolyamok tananyaga, továbbá a bírák, az ügyészek és az ügyvédek továbbképzése tartalmazza az Egyezmény és a Bíróság esetjogának megfelelő oktatását.

Egyetemi oktatás

7. Elengedhetetlen, hogy az Egyezmény oktatása teljes mértékben integrálódjék a jogi karok programjaiba, nem csupán független szaktárgyként, hanem horizontálisan is minden jogi diszciplínába (büntető jog, polgári jog, stb.), annak érdekében, hogy az egyetem elvégzésekor a joghallgatók szakosodástól függetlenül tisztában legyenek azzal, hogy saját területükön az Egyezmény milyen követelményeket támaszt.

8. Bátorítani kell az Egyezményrel foglalkozó posztgraduális képzések - mint az egyes nemzeti egyetemi szakdiplomák vagy a tizenöt tagállam 27 egyetemét átfogó 'European Master in Human Rights and Democratisation' (E.MA) ['Az emberi jogok és a demokratizálódás európai mesterfokozata'] program - beindítását, továbbá bátorítani kell a rövidebb egyetemi programok - mint az 'Institut international des droits de l'homme René Cassin' (Strasbourg) vagy a "European University Institute" (Firenze) nyári kurzusai - beindítását is.

Szakmai képzés

9. A szakmai képzés célja az, hogy megkönnyítse a hazai bíróságok számára az Egyezmény normáinak és a Bíróság esetjogának befoglalását ítéleteik indoklásába. Továbbá, az Egyezményről megfelelő ismeretekkel rendelkező ügyvédek a potenciális kérelmezők számára nyújtott jogi tanácsaikkal megakadályozhatnák, hogy az elfogadhatósági kritériumoknak nyilvánvalóan meg nem felelő kérelmek kerüljenek benyújtásra. Ha a jogászok alaposabb ismerettel rendelkeznének az Egyezményről, az hozzájárulna a Bíróság elé kerülő kérelmek számának csökkenéséhez is.

10. Az Egyezményrel és az Egyezmény által megkövetelt standardokkal foglalkozó képzést a jogi oktatást végző intézmények, továbbá a bírák és az ügyészek számára szervezett képzések programjaiba is bele kell foglalni. Ez jelentheti műhelyfoglalkozások megszervezését is az ügyvédek, bírák és ügyészek szakmai képzésének részeként. Ügyvédek tekintetében ilyen műhelyeket például az ügyvédi kamarák kezdeményezése nyomán lehetne szervezni. Hivatkozhatunk itt a Nemzetközi Ügyvédi Kamara jelenleg folyó projektjére, amelynek célja, hogy a Bíróság támogatásával nyújtson képzést az ügyvédeknek a Bíróság eljárási szabályairól, a per lefolyásáról és az ítéletek végrehajtásáról. Egyes országokban az Igazságügyi Minisztérium feladata az Egyezményrel kapcsolatos információterjesztés, s a Minisztérium részt vesz a bírák számára az Európai Bíróság esetjogáról szervezett képzésben is: a gyakorló bírák saját jogterületükön szervezett egy-két napos üléseken, s évente egy hetes gyakornoki tartózkodáson sajátíthatják el az ismereteket; a bíró jelöltek a bírák nemzeti iskolájában (Ecole nationale de magistrature) részesülnek képzésben. Rendszeresen

szerveznek műhelyfoglalkozásokat a bírák alap- és továbbképzésének keretében is.

11. Továbbá, rendszeresen lehetne szemináriumokat és kollokviumokat rendezni az Egyezményről a bírák, ügyvédek és ügyészek számára.

12. Továbbá, folyóiratot lehetne megjelentetni a bíróság esetjogáról a bírák és ügyvédek számára. Egyes tagállamokban az Igazságügyi Minisztérium a Bíróság esetjogára vonatkozó hivatkozásokat, és az Egyezménnyel kapcsolatos kérdéseket tartalmazó kiadványt jelentet meg. A kiadványt minden bírósághoz eljuttatják.

13. A tagállamok számára ajánlott, hogy a rendfenntartással és a fogvatartással kapcsolatos egyéb hivatások - így a biztonsági erők, a rendőrök és a börtön személyzet, továbbá az idegenrendészettel kapcsolatos szolgáltatások, kórházak stb. - szakmai alap- és továbbképzésébe is illessék be az Egyezmény által támasztott követelményeket. A Egyezmény által támasztott követelményekkel kapcsolatos továbbképzés különösen azért fontos, mert e követelmények alkalmazása és értelmezése a Bíróság esetjogában állandóan fejlődik. A jogsértések, különösen a 3., 5. és 8. cikk megsértésének megelőzése érdekében a szabadságuktól megfosztott személyekkel foglalkozó hatóságok személyi állományának teljes mértékben tisztában kell lennie azzal, hogy az Egyezmény és annak Bíróság általi értelmezése milyen jogokat biztosít az ilyen személyek számára. Ezért nagyon fontos, hogy az ilyen hivatást betöltő személyek minden tagállamban megfelelő képzést kapjanak.

14. A rendőrképzés és a börtönőrök képzésével foglalkozó iskolák programjaiba az Egyezménnyel, az Egyezmény által támasztott követelményekkel, s különösen a szabadságuktól megfosztott személyek jogaival kapcsolatos aspektusokkal foglalkozó speciális kurzust kellene beiktatni. A rendőrség és a börtön- valamint más érintett hatóságok tagjai számára műhelyfoglalkozásokat lehetne szervezni továbbképzésük keretében.

Az egyetemi oktatás és a szakképzés hatékonysága

15. Ebből a célból a Miniszteri Bizottság azt ajánlja a tagállamoknak, hogy az e területtel kapcsolatos egyetemi oktatás és szakképzés állandó (állami vagy magán) struktúrákban, jól képzett oktatókkal és szakképzőkkel folyjék.

16. Ebben a vonatkozásban az oktatók és szakképzők képzése prioritást élvez. A fő cél annak biztosítása, hogy az oktatók ismeretanyaga kövesse a Bíróság esetjogának fejlődését, s feleljen meg az egyes hivatási szektorok különleges igényeinek. A Miniszteri Bizottság felhívja a tagállamokat arra, hogy támogassák a specializálódó oktatók és szakképzők minőségi képzésének biztosítását célzó kezdeményezéseket (az Egyezmény által lefedett területeken folytatott kutatásokat, tanítási technikákat, stb.) eme érzékeny és fejlődő területen.

Az Egyezmény rendszere ismeretének és/vagy megismerésének elősegítése

17. A Miniszteri Bizottság végül azt ajánlja a tagállamoknak, hogy bátorítsák az Egyezmény rendszere ismeretének és/vagy megismerésének elősegítését célzó kezdeményezéseket. Az ilyen kezdeményezések - amelyek különböző formákat ölthetnek - a múltban nagyon pozitívnak bizonyultak ott, ahol megtételükre sor került, ezért a tagállamoknak bátorítaniuk kell őket.

18. Ilyen kezdeményezés lehet például az Egyezménnyel és a Bíróság esetjogával kapcsolatos jogeset-megoldó versenyek szervezése joghallgatók számára, amelyben diákok, egyetemi oktatók és jogászok (bírák, ügyészek, ügyvédek) is részt vesznek, például az északi országok legfelsőbb bíróságai által szervezett sporrongi és lönnrothi verseny, valamint az összeurópai, francia nyelvű René Cassin verseny, amelyet a Juris Ludi egyesület szervez az Európa Tanács székházában.

Forrás: http://www.lb.hu/embjog_t/ET000404.html